

Paldam- vitjanin og vit

Oddagrein

Í farnu viku vitjaði danskur búskaparfrøðingur í Føroyum. Hann helt fyrilestrar um blokk-stuðulin úr Danmark og um fiskivinnuspurningar sæð út frá einum búskaparligum sjónarvinkli.

IKKI kundi sigast annað enn, at áhugin fyri fyrilestrunum var stórur, tí sjáldan hevur verið so fult í Klingruni í Norðurlandahúsinum og í Nótatúni. Stóra talið av áhoyrarum visir, at tað millum føroyingar er stórur áhugi fyri hesum báðum stóru samfelagsmálunum, viðuskiftunum millum Føroyar og Danmark og so okkara fiskivinnu.

NÚ skal ein sjálvandi vera varin við ikki at gera hesar útlendsku serfrøðingarnar til gúruar og profetar, sum hava patentloysnir upp á eitt og alt. Tað vita vit, at teir ikki hava. Men - vit eiga eisini um vit ikki er samd við teimum í einum og øllum - kortini at geva teirra orðum og hugsanum gætur. Helst er ein parallellur til hetta tey mongu ráðini, sum skiftandi Ráðgevandi nevndir eru komnar við. Har hava vit tíanverri so gott sum bara vent deyðað oyrað til. So ein kann siga, at vit áttu at havt lært og nú at tikið okkurt ella nógv av tí, sum hesir dansku serfrøðingarnir koma við, til okkum so ella so.

SOSIALURIN hevði samrøðu við umrødda Paldam. Vit halda, at nógv av tí hann segði var áhugavert og rætt og vert at geva gætur. Hóast vit ikki taka undir við øllum og minst hansara útlægging av IMF, so rakar Paldam við eitt sera eym mál, tá hann umrøður kommunusamanleggingina og framtíðar fiskivinnupolitikkin. Paldam ror uppundir, at vit føroyingar taka okkum sjálvar í nakkan í hesum málum, og tá tað er gjørt, hava vit um somu tíð skapt ein heilt nýggjan pall fyri samráðingum við danir. Nýggjar og betri fortreytir.

TAÐ er tíanverri lítið, sum bendir á, at tað ber til at fáa okkara politikarar at taka hesi málini í álvara, so tey kunnu loysast. Lokalpolitikkurin og lokalu áhugamálini, hvar enn tú er stæddur í landinum, telja so nógv í mun til heildarsjónarmiðini, at tey rætt og slætt forða fyri nakrari broyting ta "Paldamsku" leiðina.

NÚ var tað annað av fólkatingsumboðum okkara, Óli Breckmann, sum tók stig til at fáa Paldam henda vegin. Hetta átti at gjørt okkum ivasom, tí vit frá royndum vita, at tað mesta, ið hesin maður fyrirtekur sær, verður gjørt út frá egnum ideologiskum áhugamálum og politiskum vinningi fyri eygað og ikki út frá tí, sum tærir Føroyum best. Nú fáa vit so at siggja, um og hvussu fólkaflokkurin fer at misbrúka Paldam. At fólkatingslimur fær út-lendingar henda vegin at umrøða stórmál er ein sjálfvlygja. Vónandi fer okkurt positivt at spyrjast burtur úr vitjan hansara.

Sosialurinn

viðmerking

Nationalbankin og bankamálið!

Danski tjóðbankin er eisini tjóðbanki fyri Føroyar. Men hevur hesin bankanna banki lokið leiklut sín sum "Færøernes Nationalbank" ikki minst hesi seinastu 15 árini spyr Karl Nolsøe, cand. polit. m.a. í greinini.

Den danske Nationalbanks hovedopgave er et sikkert og stabilt penge-væsen.

Til bestridelse heraf råder den over forskellige redskaber. Tanken er forpligtet til at stille betalingsmidler til rådighed for finansministeren i det ønskede omfang.

Gennem køb og salg af obligationer kan den påvirke pengemængden.

Som bankernes bank skal den modtage overflødig kasse fra disse og diskontere deres vekslers.

Bankerne kan trække aftalte beløbsstørrelser.

For på bedste måde at kunne bestride sin opgave sørger den for at være kontinuerlig orienteret om først og fremmest økonomiske bevægelser, som kan have indflydelse på dens hovedopgave.

Gennem offentlige udtalelser fra direktøren og rådgivning kan den påvirke finanssektoren og dermed samfundets aktivitetsniveau.

Nationalbanken kan ved ændringer i diskontoen påvirke bankernes udlån og omkostninger og samfundets aktivitetsniveau. Dette kan også påvirkes gennem begrænsning af bankernes udtræk og gennem dens krav om indbetalinger.

Hovedmålsætningen realiseres således både direkte og indirekte.

Formelt set har Færøerne til vis grad hjemmestyrer men uden egentlig suverænitet, som flere gange fastslået af hjemmestyrerens forfatter professor Alf Ross.

Han hævdede, at hjemmestyrer er en form for udvidet kommunalt selvstyre, som der principielt intet er i vejen for at give

enhver del af Danmark, f.eks. Amager eller Årø.

Loven blev vedtaget ved simpelt folketingsflertal og kan ophæves på samme måde, hævdede Alf Ross.

Nationalbankens opgave omfatter således også Færøerne under hjemmestyrerlov.

Indtjent færøsk fremmedvaluta står til Bankens rådighed, og dens pengesedler er stadig gyldigt betalingsmiddel på Færøerne.

Et lovforslag til kontrol af pengebevægelser mellem Danmark og Færøerne blev forelagt Lagtinget i 1950.

Dets vedtagelse blev forhindret af Danmarks repræsentant på Færøerne, Rigsbudsmand Vagn Hansen, som mødte op i fuld galla med fjer på hovedet og kårde ved siden for at meddele Lagtinget, at vedtagelse af forslaget ville blive behandlet som en uvenlig handling mod Danmark.

Det blev taget af bor-

det.

Nationalbanken kan eventuelt hævde, at dens opgave gælder hele riget og ikke enkelte kommuner eller rigssdele.

Men iflg. Hjemmestyrerloven og tilføjelser er Færøerne et område, et land af egen karakter indenfor rigets grænser. Dette land har egne statskatter, eget toldvæsen og egen økonomi med Nationalbankens penge som lovligt betalingsmiddel. Banken må dermed have samme pligter og opgaver overfor hjemmestyrer, som den har overfor den anden del af rigsfællesskabet Danmark.

Færøerne er ikke del af Danmark, men af det danske rige, og banken er rigets nationalbank.

Har Nationalbanken efter Hjemmestyrerlovens vedtagelse opfyldt sin rolle som også Færøernes Nationalbank, ikke mindst de sidste 15 år?

Fulgte banken med i bevægelserne på Færøerne i samme udstrækning

som i Danmark?

Forsøgte den at påvirke aktivitetsniveauet med de samme midler som i Danmark, f.eks. gennem målrettede offentlige udtalelser og rådgivning?

Forsøgte den at påvirke bankernes udlånsaktivitet og omfang?

Fulgte den i det hele taget med i bevægelser af betydning for færøsk økonomi og aktivitetsniveau?

Forsøgte den i det hele taget med positive påvirkninger af nogen som helst betydning?

Prøvede den at påvirke Den Danske Banks aktiviteter gennem datterselskabet Føroya Banki?

Forsøgte den at påvirke de danske kreditforeningers virksomhed på Færøerne?

Gjorde den i det hele taget noget som helst for at opfylde sin rolle, sin opgave som Færøernes Nationalbank at sørge for et sikkert og stabilt penge-væsen på Færøerne?

For den færøske offentlighed har dens eventuelle virksomhed været så diskret så usynlig, at den har været virkningsløs.

Færingerne spiller af og til en særlig form for skak med fire deltagere.

Man anvender det sædvanlige skakbræt med tilføje af to rækker på alle fire sider.

De to dørstidder overfor hinanden er partnere, medspillere. Det er to og to mod hinanden.

Spillet slutter med, at to har tabt og to har vundet. Nationalbanken kaldte til møde en gang, måske flere gange, men i hvert fald 17.3.93 til firemandsskak.

Den Danske Bank og

Framhald á síðu 21